

ПЕРСОНАЛНИ ТЪРГОВСКИ ДРУЖЕСТВА СЪБИРАТЕЛНО ДРУЖЕСТВО – /СД / И КОМАНДИТНО ДРУЖЕСТВО/ КД/

I. Персонални търговски дружества – обща характеристика, определение и видове

Търговските дружества възникват през Средновековието.

Първата дружествена форма е т. наречената **коменда**, която се появява с развитието на дистанционанта търговия. При нея собственикът на стоките така наречения **комендатор** се споразумява с продавача така наречения **трактатор** да разпределят печалбата, която ще получи от продажбата на стоките на трактатора на трети лица. От тази съвместна дейност/ извършвана от общо име и за обща сметка, възниква КД / командитното дружество/.

СД се появява с цел задоволяване на друга практическа потребност – продължаване от наследниците на търговската дейност на наследодателя. С годините в това сдружение започват да влизат лица извън родствения кръг на наследодателя.

Съгласно чл.63, ал.1 от ТЗ, Търговско дружество е обединяване е обединяване на две или повече лица за извършване на търговски сделки с общи средства. Към това определение следва да се добави ,че търговските сделки се извършват под обща фирма и за обща сметка /под фирмата и за сметка на търговското дружество/. Но тъй като търговските дружества са търговци по дефиниция/ според организационната си форма и съдебната регистрация/, по правило те не губят търговското си качество, ако не сключват търговски сделки.

Съгласно чл.63, ал.3 от ТЗ всички търговски дружества са юридически лица. Търговските дружества са кооперативни търговски лица, което ги доближава до кооперациите и сдруженията. Но по своя правен режим, обусловен от специфичната им цел, ТД се различават съществено от кооперациите и сдруженията, но се различават и от гражданските дружества / те не са ЮЛ/, фондациите и другите ЮЛ. Това е най-съществената разлика /отклонение/, което прави нашето търговско право в сравнение с германското право, като възприема френския търговскоправен модел при определяне на правоспособността на търговските дружества.

Според германското ,швейцарското и англо-американското право, СД и КД не са признати за ЮЛ.

Търговските дружества, освен по своя специален правен режим се класифицират т.е. групират и според други критерии.

Основно значение има разграничението на търговските дружества на дружества на личността /персонални/ и на дружества на капитала /капиталови/. ТД на личността се характеризират с малък брой съдружници, които предимно са

физически лица. При тях основно значение има доверието между съдружниците и тяхното лично участие в дейността и управлението. Същественото при тези ТД, че нямат задължителни органи на управление. Съдружниците поемат повече на брой и с по-широко съдържание задължения, относно дейността на дружеството.

Съдружниците отговарят солидарно и неограничено за задълженията на дружеството, в което членуват.

По правило дяловото участие на членовете е непрехвърлимо.

Няма задължителен минимален капитал за учредяване и съществуване на тези търговски дружества.

Отношенията на съдружниците се прекратяват с напускането, изключването, смъртта или прекратяването на съдружник – ЮЛ.

Персонални търговски дружества са :

- СД – събирателно дружество
- КД – командитно дружество

Типичен / класически/ представител на търговските дружества на личността е СД. В тази група влиза и КД, въпреки че има редица особености, свързани с правното положение на т.нар. **командитисти** – съдружници, които по правило участват само с вноски в капитала на дружеството и отговарят ограничено/ до размера на вноските/ за задълженията му. Търговските дружества – КДА и ООД са капиталови търговски дружества, но имат някои характерни черти на търговските дружества на личността. Въпреки своя хибриден характер, КДА и ООД стоят по-близо до АД, отколкото до СД. Разграничение на ТД може да се направи и според отговорността на съдружниците за задълженията на дружествата, в които те членуват.

Например: СД е ТД при което всички съдружници отговарят неограничено, обаче при КД и КДА – съдружниците носят лична отговорност, като една част от тях отговарят неограничено. Всъщност, пълно юридическо значение има само неограничената отговорност на съдружниците за задълженията на търговското дружество, в което членуват. Т.нар. ограничена отговорност за тези задължения означава, че съдружниците /акционерите/ понесат стопански риск от дейността на съответното дружество.

Според вида и съдържанието на учредителния акт търговските дружества са договорни и уставни.

При уставните търговски дружества участниците в тях имат значително по-ограничена възможност да уредят своите вътрешни отношения.

Договорните търговски дружества са СД, КД и ООД, а уставни са АД и КДА.

СД, КД и КДА са задължително колективни търговски дружества, което означава, че те не могат да бъдат еднолични.

СД, КД, ООД и КДА имат ограничена правоспособност, спрямо по-широката правоспособност на капиталовите търговски дружества/ ООД и КД/, но има изключения от това правило.

Според ЗЛСАХМ, право да откриват аптеки имат само СД и КД, така също и кооперациите.

Съгласно ЗСчетоводството чл.51, специализирано одиторско предприятие може да бъде само СД, КД или ООД. Според размера на капитала търговските дружества са три вида:

на дребния капитал СД и КД

на средния капитал ООД

на едрия капитал АД и КДА.

Тази класификация произхожда от факта, че за регистрирането на СД и КД не се изисква минимален капитал. За регистрирането на ООД капитала не е с висок размер, а за образуването на АД и КДА, размера на капитала е сравнително най-висок.

Търговските дружества се делят на две групи, според предпоставките им по обявяване в несъстоятелност. Едните – дружества, при която основна предпоставка е само тяхната неплатежоспособност / СД, КД /, другите – дружества, при които значението за обявяването им в търговска несъстоятелност има и тяхната свръхзадължнялост / ООД, КДА и АД/. По специален ред се обявяват в несъстоятелност дружествата АД, които са банки или застрахователни дружества.

Важно е да се знае, че СД, КД и КДА са задължително колективни търговски дружества., т.е. те не могат да бъдат еднолични.

II. Образуване, учредяване и регистриране на търговските дружества

Съгласно изискванията на ТЗ чл.65 ал.1 учредителите на търговско дружество трябва да са дееспособни лица /български и чуждестранни/, физически или юридически. Дееспособността на ФЛ е лице, което е навършило 18 години т.е. пълнолетие и не е поставено под запрещение. За участие в СД, както и в КД или КДА като неограничено отговорен съдружник / комплиментар/, чуждестранното физическо лице трябва да има разрешение за постоянно пребиваване в страната.

Физическо лице може да участва като съдружник в търговско дружество в качеството му на едноличен търговец.

Този учебен материал е публикуван от потребител в www.referati.org

Така също в търговско дружество може да участва и непълнолетен съпруг, тъй като встъпването му в брак го прави дееспособен.

За участието на един съпруг в дадено търговско дружество, не е необходимо съгласие от другия съпруг.

За участието на юридическо лице в търговското дружество е необходимо разрешение на неговия компетентен според закона орган за управление/ така напр. на Общото събрание на ООД или кооперациите/.

За участие в търговско дружество е без значение видът на ЮЛ – друго търговско дружество, кооперация, сдружение, фондация и т.н.

От казаното по-горе следва, че в ТД могат да участват само ЮЛ, смесено участие на ФЛ и ЮЛ, както и производни ЮЛ /в тях участват само други юридически лица/.

В ТЗ няма изрични указания за минималния и максималния брой на учредителите. В някои случаи могат да са две, а в други случаи и едно лице.

Като изключение от това правило е предвидено за КДА.

Съгласно ТЗ, чл.253 ал.1 броят на ограничено отговорните съдружници /командитисти/ не може да е по-малък от три. За образуването на КДА е необходим и поне един неограничено отговорен съдружник /комплиментар/, с което всички съдружници в това дружество стават най-малко четири лица. Важно е да се знае, че всяко лице може да участва в повече от едно дружество, освен ако закона не забранява това./ чл.65 ал.2/

В ТЗ има косвена забрана, като установява задължителен характер за членове на някои търговски дружества да не участват в друго търговско дружество, което извършва конкурентна дейност/ например такова задължение имат съдружниците в СД и комплиментарите в КД/.

За да се образува едно търговско дружество, особено капиталово то се предхожда от редица подготвителни действия. Тези действия се състоят: водене на преговори между съдружниците, уточняване предмета на дейност и др. подробности относно вида на търговската дейност на дружеството, уточняване се фирмата, нейният знак, вида и размера на вноските, поканват се определени лица за съдружници и др. подобни. Всички тези дейности и действия имат правен характер.

Учредителите на търговското дружество могат да уредят отношенията си помежду си или част от тях чрез изготвяне и подписване на подготвителен договор. Под учредяване следва да се разбира не само регистриране на търговското дружество/ като правен субект/, а и създаване на неговата материална база/ като стопански субект/. Подготвителните действия се изразяват освен с изготвянето на учредителен акт, но и свикване на учредително събрание, осигуряване на хонорари на лицата, оказващи юридическа и друга помощ по учредяването и привличането на други лица за съдружници, набавянето на необходимите материали, консумативи, помещения и др. за бъдещата материална база на търговското дружество.

В никакъв случай подготвителния договор не може да се сключи като предварителен договор.

Подготвителния договор може да бъде недействителен – нищожен или унищожаван, т.е. той изцяло се подчинява на гражданскоправния режим на недействителността на сделките.

Учредителния акт на търговското дружество, по правило е договор или устав.

След регистрирането на търговското дружество договорът или уставът се превръщат от задължително условие за вписване на търговското дружество в негов устройствен акт. Освен по първичен начин търговските дружества могат да се образуват и по произведен т.е. чрез правоприемство.

Учредителният акт на търговските дружества / договор, устав, едностранна сделка, административен акт, решение за преобразуване/ има задължително и незадължително съдържание.

Следва вписването в търговския регистър на учреденото търговско дружество.

Заявлението за вписване на СД трябва да се подпише от всички съдружници, а това за вписване на КД --а това за вписване на КД – от всички комплиментари /чл.79 ал.1 от ТЗ и чл.103 от ТЗ/.

Персоналните търговски дружества нямат нормативно установени управителни и представителни органи.

Вписването на търговските дружества в търговския регистър означава, че от този момент те стават юридически лица и търговци.

Решението за вписването на капиталовите търговски дружества трябва да се обнародва в “Държавен вестник”, но обнародването има само декларативен характер и действие по отношение на трети лица.

III. КАПИТАЛ И ИМУЩЕСТВО НА ТЪРГОВСКИТЕ ДРУЖЕСТВА

Капитала се образува чрез вноски на съдружниците.

Те могат да са парични, непарични и смесени. Закона може да предвиди ограничения по отношение на вноските като например: при банки, застрахователни дружества, осигурителни дружества и др. вноските да са парични. Най-честа капитала се набира в парични вноски при **персоналните търговски дружества** и това става без формалности. При капиталовите дружества /КДА и ООД/ да се открие набирателна банкова сметка, да се представи документ от съда, който контролира не само записания, но и реално набрания капитал при регистрация.

Непървичните вноски имат по-ограничено положение/ апортна вноска/. Те трябва да имат пряк стойностен характер. Апорта на вещи, които са съпружеска имуществена собственост, да става със съгласието на другия съпруг.

Ако и двамата съпрузи са съдружници всяка вещь е ½ идеална част на всеки от тях. Апортната вноска подлежи на пълно описание в учредителния акт, както и паричната и оценка и основаването за правата на вносителя. Оценяването на вещите при **ТД на личността** се прави от съдружниците, при капиталовите ТД е предвидена задължителна експертна оценка, за която съдът изготвя и следи служебно.

По този начин се защитават интересите на кредиторите на търговското дружество. Прехвърлянето на непарични вноски следва да се разграничава от тяхното реално предаване във владение на ТД. То може да стане и в по-късен момент. Ако не е определена дата, за такава се счита датата на регистрацията. От

тук нататък съдружника дължи законна лихва и обезщетение .Капитала е постоянна величина и се променя само със законови способности .

Имуществото на търговското дружество е динамична величина.

Състои се от всички права и задължения и може да се определи само към даден момент.

По правило капитала и имуществото съвпадат само при учредяването на търговското дружество т.е. преди то да има дейност.От тук нататък започва тяхното разминаване. Когато търговското дружество работи добре – имуществото се увеличава, и обратно , когато е на загуба то се намалява размера на капитала. По тази причина чл.138 ал.3 от ТЗ задължава управителя на търговското дружество да свика Общото събрание веднага щом загубите на ТД надхвърлят ¼ от капитала, т.е.когато то работи на загуба.

Може капитала и имуществото да не съвпадат при регистрацията на търговското дружество.

Например: при поемане на акции по тяхната емисионна стойност, която е по-висока от номиналната тъй като разликата се включва във фонд “Резервен”, а не в капитала на АД. Няма разлика ако реално внесенят капитал е по-малко от записания.

Капитала има две основни и съществени функции:

-икономическа

-юридическа

Икономическата е , че капитала дава основата, базата за извършване от ТД на стопанска дейност.Тя се проявява при всички търговски дружества.

Юридическата функция е обезпечителната т.е. капитала е вид гаранция удовлетворяване вземанията на кредиторите на търговските дружества.Тя има основно значение при капиталовите търговски дружества, тъй като при персоналните търговски дружества отговорността на всички или на част от съдружниците е неограничена.Тази функция има основно значение за капиталовите дружества, тъй сато при дружествата на личността приоритетно гарантиращо значение за кредиторите има неограничената и солидарна отговорност на съдружниците /при СД/ или на част от тях /при КД/.

В теорията се поддържа, че СД и КД могат да се създадат и без капитал, а само с трудово участие от страна на неограничено отговорните съдружници и с поето задължение за ограничена в известен смисъл отговорност от страна на ограничено отговорните лица.

С оглед икономическата функция и придобиване качеството на юридическо лице и търговец, всички търговци трябва да имат капитал. Чл.102,т.6 ТЗ изрично изисква в договора за учредяване на КД да са посочени видът и размерът на вноските на съдружниците.

Чл.78 ТЗ също не предвижда в договора за учредяване на СД да е посочен неговия капитал, но задължително изисква да са определени вноските на съдружниците по вид, размер и оценка.А сума от вноските съставлява първоначалния капитал на СД.

Има и текст с категорична забрана вноските да имат за предмет бъдещ труд или услуги на съдружниците.Тази забрана се отнася и за персоналните търговски дружества / СД и КД/.

IV. СЪБИРАТЕЛНО ДРУЖЕСТВО - СД

СД е типично търговско дружество на личността.

Характеризира се с малък брой съдружници, за които значение имат личните качества и доверие. За образуването на СД не е необходим задължителен минимален капитал. По правило дялавата участие в него е непрехвърливо и ненаследимо. Това се учредява в договора, като съдружниците отговарят солидарно и неограничено за задълженията на СД.

Дружеството се прекратява със смъртта, напускането, изключването на съдружниците.

Учредители на СД могат да са две или повече ЮЛ.

В него не могат да участват банки, общини и др. юридически лица.

Фактическия състав по образуване на СД включва два елемента:

- сключване на учредителен договор

- съдебна регистрация

Учредителния договор е в писмена форма и има:

1. Име и местожителство за ФЛ / фирма и седалище/, адреса на съдружниците
2. Фирмата, седалището и адреса на управление, също и предмета на дейността на СД
3. Вида и размера на всеки съдружник
4. Начина на разпределение на печалбите и загубите между съдружниците
5. Начина на управление и представителство на търговското дружество

За да се регистрира СД се подава заявление, подписано от всички съдружници, към което задължително се прилага учредителния договор и образци от подписите на лицата, представляващи търговското дружество.

Вътрешните правоотношения в СД са два вида:

1. Между съдружниците
2. Между тях и СД, като юридическо лице

Основно значение за това имат правата и задълженията на съдружниците.

Делят се на **имуществени и неимуществени**.

- **неимуствените** се делят на:

- управителни

- контролни

Имуствените права на съдружниците са :

1. Право на участие в разпределение на печалбата /т.е. на дивидент/. Това се регламентира в дружествения договор. Може да бъде съразмерно на предвидените или направени вноски.
2. Право на обезщетение за разноските и вредите по време на водене на дружествените дела
3. Право на ликвидационен дял при прекратяване на дружеството в ликвидация или напускане.

Всеки съдружник има право да управлява по принцип. Всеки от останалите съдружници обаче може да му се противопостави. Разногласието се решава с

Този учебен материал е публикуван от потребител в www.referati.org

мнозинство. Възможно е в дружествения договор да бъдат определени органи за управление. Има въпроси обаче, които се решават със съгласие на всички съдружници – например: разпореждане на вещни права върху недвижими имоти, назначаване на управител.

Контролните права на съдружниците са:

1. Право на информация
2. Право да се иска обяснение от управителя
3. Право да се преглеждат търговските книги
4. Да се иска отмяна на решение на управителя или на Общо събрание, ако противоречат на дружествения договор или Закона.

Задълженията са имуществени и неимуществени.

Съдружниците са длъжни да направят вноски, съгласно учредителния договор и да заплащат лихва при забава на вноските.

Основните неимуществени задължения се състоят в участие по съдебните дела. По правило всеки съдружник може да представлява търговското дружество в съда.

В дружествения договор може да е уредено и друго. Като юридическо лице, дружеството отговаря неограничено за поетите от него задължения. За тях обаче отговарят неограничено, солидарно и лично и всички съдружници със своето имущество. Отговорността е солидарна, защото всеки отговаря за всички задължения. Задължително обаче кредитора насочва иска срещу дружеството и срещу всички съдружници или някои от съдружниците.

Отговорността на съдружник действа назад във времето, тоест, ако встъпи нов съдружник, той ще отговаря за минали дългове.

Фирма на СД се състои от фамилените имена или фирмите на едно или повече съдружници с указанието СД или съдружие /СИЕ/ .

V . КОМАНДИТНО ДРУЖЕСТВО / КД/

КД е търговско дружество на личността, но с елементи на капиталово дружество.

В ТЗ има обособени норми, които регулират тази материя, но за неуредените въпроси се прилагат нормите за СД.

Най-специфичното на КД е наличието на два вида съдружници. Едните съдружници, които отговарят неограничено за задълженията на КД - са **комплиментарни** и съдружници, отговарящи неограничено за задълженията на КД/ до размера на тяхната вноски/ са **командитисти**.

За да има едно КД е необходимо да има поне един комплиментар и поне един командитист. Съотношението между двата вида няма значение.

1. Ако се прекрати членството на един или всички комплиментарни, дружеството се ликвидира или преобразува в ООД /дружество с ограничена отговорност/.

2. Ако обаче се ликвидира членството на един или всички командитисти , КД се ликвидира или преобразува в СД/ събирателно дружество/.

Учредители на КД могат да са две или повече ФЛ или ЮЛ.

Този учебен материал е публикуван от потребител в www.referati.org

Закона предвижда някои ограничения за ЮЛ, които да участват само като командитисти – банки, общини и др.

Необходимо е фирмата на КД да съдържа обозначението КД и името на поне един от неограничено отговорните съдружници.

Името на ограничено отговорните съдружници не се вписва във фирмата, но ако това се случи, той се счита за неограничено отговорен по отношение на кредиторите на дружеството.

Фактическия състав на КД включва два елемента:

-учредителен договор

-съдебна регистрация

Учредителния договор е подобен на този на СД, но в него изрично да са посочени качествата на учредителите комплиментарни и командитисти.

Едно лице не може да има и двете качества едновременно.

КД се вписва в търговските регистри от комплиментарите.

Вътрешните правоотношения в КД включват:

- 1.Отношения между всички съдружници
- 2.Отношения между командитистите
- 3.Отношения между комплиментарни
- 4.Отношения между двата вида съдружници
- 5.Отношения между съдружниците и КД, като ЮЛ

Комплиментарите имат правата и задължения като на съдружниците в СД. Ако не е предвидено друго в дружествения договор, командитистите участват в разпределението на чистата печалба, съразмерно с направените от тях реални вноски. По същия начин те отговарят и за задълженията си.

По общо правило командитистите не получават обезщетения за направените разноски и претърпени вреди, защото не участват в управлението на КД, но имат право на ликвидационен дял.

КД се управлява от комплиментарни .

Командитистите имат същите контролни права като комплиментарите.По закон нямат имуществени задължения.

Комплиментарите носят отговорност за задълженията на КД, като съдружници в СД.

Основанията за прекратяване на КД съвпадат с основанията за прекратяване на СД.Обикновено ако е изключен, напусне или почине командитист – КД не се прекратява, освен ако в учредителния договор не е посочено друго.

Командитистът може да бъде изключен от КД по съдебен ред, само ако не е направил дължимата си вноска в КД.

IV. ПРЕОБРАЗУВАНЕ, ПРЕКРАТЯВАНЕ И ЛИКВИДАЦИЯ НА ТЪРГОВСКИТЕ ДРУЖЕСТВА

Като юридически факт преобразуването е смесен фактически състав, който се състои най-малко от три елемента:

-съгласие на съдружниците на СД и КД или решение на Общото събрание на ООД, АД и КДА /гражданскоправен елемент/

-уведомяване на данъчната администрация /административноправен елемент/

-вписване в търговския регистър/гражданскопроцесуален елемент/

Решението за преобразуване/съгласието на съдружниците в СД и КД също в гражданскоправен смисъл е решение/ се състои от две части.То трябва да предвижда както прекратяването на съответното търговско дружество, така и образуване на новото дружество.

Решенията за преобразуване трябва да се вземат с изискуемите от закона и учредителния акт с кворум мнозинство според вида на преобразуващите се търговски дружества.

Преобразуването на търговското дружество като правно отношение има комплексен характер.То включва отношения между преобразуващото се и преобразуваното дружество, между кредиторите и участващите в преобразуваното дружества и между кредиторите и неограничено отговорните съдружници на прекратените чрез преобразуване търговски дружества.

Прекратяването на търговските дружества могат да станат на различни основания.Те са общи за всички търговски дружества например: решение на съдружниците на СД и КД или решение на общото събрание на ООД АД и КДА или специални за отделните видове дружества.

Например: предизвестие от съдружниците на СД.Вписването на прекратяването на търговско дружество има декларативно, а не конститутивно действие.

Прекратяването с ликвидация се различава от прекратяването на търговските дружества при тяхното преобразуване.

Търговските дружества се прекратяват по тяхната воля или поради настъпване на обстоятелства, които са несъвместими със съществуването на съответно дружество. По изключение прекратяването може да настъпи по силата на съдебно решение.Възможно е и прекратяване на търговско дружество и по административен акт.

Ликвидацията представлява прекратяване на съответно търговско дружество.Не може да има ликвидация, преди търговското дружество да е прекратено.

Ликвидационното производство започва веднага след прекратяването.Вписването на ликвидацията на СД и КД има декларативно действие.Ликвидацията трябва да завърши в срок, който се определя от прекратеното дружество например: по решение на всички съдружници в СД, на всички комплиментари в КД.

В търговското право ликвидацията се разглежда от различни аспекти:

- като етап от съществуването на ТД
- като тяхно правно положение
- като дейност на ликвидаторите
- като процедура

Така ликвидиращото се дружество става нов правен субект, който по правилата на общото или частното правоприемство придобива т.е. поема правата и задълженията на прекратеното дружество.

Прекратеното с ликвидация ТД остава юридическо лице и запазва своята дружествена форма.

По време на ликвидацията съдружниците в СД и комплиментарите в КД остават неограничено и солидарно отговорни пред кредиторите. Прекратеното ТД може да има един или няколко ликвидатори. Ликвидаторите са длъжни да обявят прекратяването на дружеството като поискат неговото вписване в регистъра и да поканят кредиторите да предявят вземанията си, чрез обнародване в "Държавен вестник" и лично уведомят известните кредитори и данъчната администрация, за започналата ликвидация.

Казано накратко, че прекратяването ликвидацията и заличаването са три хронологически осъществяващи се етапи от съществуването на дадено търговско дружество. Тези три състояния на търговското дружество не могат да съществуват самостоятелно или да разменят местата си.

Използвана литература:

доц. Д-р Георги Стефанов-Търговско право изд."Абагар" АД -В.Търново
Търговски закон
Огнян Герджиков - Коментар на Търговския закон кн. Втора

Източник:<http://www.referati.org/personalni-tyrgovski-drujestva-obshtaharakteristika-opredelenie-i-vidove/104231/ref/p2>

